

Svenska Filminstitutets bidrag till den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013

Juni 2009- dec 2011 (samt planerad verksamhet 2012)

Inledning

Enligt Svenska Filminstitutets regleringsbrev för budgetåret 2011 ska institutet senast den 16 mars 2012, för perioden den 1 juli 2009 – 31 december 2011 (samt planerat arbete 2012) redovisa till Regeringskansliet (Näringsdepartementet):

- Vilka av den nationella strategins prioriteringar som Filminstitutet arbetat med och avser att arbeta med
- Vilka verksamheter som berörts och vilka resultat som uppnåtts
- Insatser i samverkan med andra myndigheter och aktörer samt de organ som har det regionala tillväxtansvaret i länen

Institutets bidrag till genomförandet av den nationella strategins prioriteringar

Svenska Filminstitutets bidrag till genomförandet av den nationella strategins prioriteringar har under perioden juli 2009-december 2011 skett inom följande områden:

1. Innovation och förnyelse
2. Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud
3. Tillgänglighet
4. Strategiskt gränsöverskridande samarbete

1. Innovation och förnyelse

Innovation

Film är en bransch som både har sin hemvist i en kultursektor och verkar i ett näringsliv. Filmer är verk som hör hemma i en kulturell sfär medan filmbranschen sysselsätter många människor, omsätter stora belopp och växelverkar med andra närliggande branscher. Filmproduktion är resurskrävande. En viktig uppgift för den nationella filmpolitiken är att skapa stabilitet och tillväxt inte minst i produktionsledet. En väg för detta är att stimulera större och starkare bolag men också att skapa förutsättningar för nya aktörer.

Filminstitutet fördelar årligen stora stöd till produktion av film riktat till enskilda bolag. Stöden riktas främst till de bolag som över tid visar att de har en utvecklingspotential, är stabila samt bidrar till att uppfylla målen i filmavtalet. Dessa stöd ges oberoende av företagens geografiska hemvist. Filminstitutet anser att det är bra att företagen är fria att anpassa sig efter förändringar och verka där i landet som de bästa förutsättningarna finns. Under lång tid har det varit så att filmbolag etablerar sig i större städer, och i Sverige gäller det Stockholm, Göteborg och Malmö. Det är också i storstadsregionerna som förutsättningarna är störst för nya filmföretag att etablera sig, testa nya idéer och affärsmodeller samt skapa nya arbetstillfällen.

Filminstitutets stöd till regional filmproduktion är koncentrerat till fyra områden: Skåne, Västra Götaland, Stockholm - Mälardalen och Norrbotten. Där finns en bred kompetens inom filmproduktion som attraherar såväl svenska som utländska filmproduktioner. Samtidigt är vårt land för litet för att fler produktionscentrum skulle kunna arbeta med långfilmsfinansiering på ett kostnadseffektivt sätt.

Kultur bidrar till att skapa attraktiva livsmiljöer som gör att människor vill bosätta sig och arbeta på en plats. Film har också kraften att genom sina berättelser kunna bidra till ökad förståelse av oss själva, vårt samhälle och vår omvärld. Genom filmberättelser kan man förstå olika kulturella olikheter oavsett om dessa formas av kön, klass, etnicitet, ålder eller på andra grunder. Filminstitutets målsättning är därför alltid att

se till den kontext som filmen verkar i, där initiativ för att visa film i ett visst område eller sammanhang är betydelsefulla t ex Malmö Arab Film Festival eller Folkets Hus och Parkers projekt World Wide Cinema.

Filminstitutet stödjer olika verksamheter som bidrar till ett rikt kulturliv såsom nationellt intressanta och profilerade filmfestivaler. Filminstitutet ger inte bara ekonomiskt stöd utan deltar också aktivt med olika arrangemang såsom filmvisningar, debatter, föreläsningar och prisutdelningar på dessa festivaler. Filminstitutets samarbete med och stöd till festivalerna stärker dem i deras roll som innovativa och demokratiskapande mötesplatser för filmbranschen, beslutsfattare och publik. Flera av festivalerna utvecklar för närvarande sitt samarbete med biograferna i sina respektive regioner för att bredda utbudet också under andra delar av året. Under 2012 ökar Filminstitutet dialogen med festivalerna kring hur vi kan utveckla vårt samarbete t ex för att möta den digitala utvecklingens möjligheter och problem.

Entreprenörer inom filmen

Inom filmens område finns ett antal små och några stora entreprenörer vars betydelse för näringslivet i stort inte ska underskattas. Dessa är verksamma inom såväl produktion, distribution som visning av film. Den svenska marknaden är dock liten och dominansen av amerikansk film är stor. Detta gör att lönsamheten inte minst på produktionssidan är svag och flertalet av bolagen små. För att öka intäkter och lönsamhet har många av bolagen utvecklat sidoverksamheter såsom reklamfilm, tv-produktioner och beställningsfilm.

För Filminstitutet är producenten en viktig entreprenör som vi stödjer ekonomiskt samt med fortbildning och rådgivning. Ett problem idag är att många av bolagen gör film allt för sällan vilket gör att rutiner och kompetens inte utvecklas optimalt. Det är därför viktigt att flera av produktionsbolagen har möjlighet att öka produktionsfrekvensen vad gäller spel- och dokumentärfilm. Filminstitutet har också kunnat konstatera att de få bolag som ändå har lyckats hålla en hög produktionsfrekvens generellt sett får betydligt fler besökare och intäkter med sina filmer. Filminstitutet kommer att fortsätta med satsningarna på att stärka produktionsbolagens tillväxt med siktet på att det ska skapas fler större och ekonomiskt starkare företag. Det nya filmavtalet innebär också en ökad satsning på producenterna.

Filminstitutet kan ge stöd till utländska produktioner om de har en svensk samproducent, och detta är i regel fallet för filmer som spelas in i eller har andra delar av produktionsprocessen förlagda till Sverige. Exempel på utländska produktioner som fått stöd från Filminstitutet de senaste åren är *Hämnden* (en samproduktion med svenska Memfis Film), *Melancholia* (som spelades in i Västra Götaland), *Flykten från Bastøy* (en samproduktion med svenska St Paul Film), *Vegas* (en samproduktion med Cinenord Stockholm) och *Limbo* (som samproducerades av Bob Film Sweden). I de flesta av de här filmerna finns också svenska skådespelare med bland huvudrollerna.

Svenska skådespelare och regissörer i utländska produktioner kan i likhet med inspelningsmiljöer ses som ett "svenskt innehåll" som kan bidra till att stärka Sverige-bilden i världen. Det långsiktiga arbete som Filminstitutet genomför för att synliggöra svensk film utomlands har bidragit till att svenska skådespelare och regissörer har blivit eftertraktade internationellt de senaste åren. Några av dessa är Noomi Rapace, Michael Nykvist, Bill Skarsgård och Alicia Vikander, samt Daniel Espinosa, Björn Stein och Måns Mårild.

Den utländska produktion i Sverige som uppmärksammats mest de senaste åren är förmodligen *The Girl with the Dragon Tattoo*. Denna film som till stor del finansierades av Hollywood hade inte något behov av produktionsstöd från Filminstitutet. Däremot är det svårt att tänka sig att filmen skulle ha producerats om inte framgångarna med den svenska filmen *Män som hatar kvinnor* hade varit så stora. I den sistnämnda var Filminstitutet delaktig med såväl produktionsstöd som internationella insatser. *Yellow Bird* som producerade den svenska versionen och samproducerade den amerikanska, har de senaste åren tagit del av omfattande stödmedel från Filminstitutet, inte minst i form av det publikrelaterade stödet.

Innovation och förnyelse gynnas av en bransch som präglas av jämställdhet mellan könen. Filminstitutet arbetar aktivt med att öka antalet kvinnor på nyckelpositionerna regissör, manusförfattare och producent. Inom kort och dokumentärfilm är jämställdhetsstatistiken betydligt bättre än inom spelfilm. Den allra största utmaningen är att öka andelen kvinnliga regissörer, från dagens 30/70 (vilket motsvarar antalet ansökningar till filminstitutets konsulenter om produktionsstöd). I rapporten *00-talets regidebutanter och jämställdheten* som Filminstitutet publicerade 2010 framgår att resurser bör sättas in tidigare, vid yngre åldrar, för att främja jämställdheten. Genom att samarbeta med regionala resurscentrum för film ska vi gemensamt uppmuntra unga kvinnor att utvecklas inom filmen. För att utveckla detta arbete har Filminstitutet tilldelats ett särskilt anslag från regeringen.

2. Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

Filminstitutet har en viktig funktion som kunskapsinsamlare och kunskapsförmedlare. Filminstitutet har en väl utvecklad organisation för att samla in och analysera statistik på filmområdet. Uppföljningar görs regelbundet och rapporter inom olika områden tas fram. Detta material har betydelse inte bara för filmbranschen och andra näraliggande branscher utan också för politiker och tjänstemän på kommunal och regional nivå.

Filminstitutet har också ett ansvar när det gäller att göra filmhistorien tillgänglig genom arkiv och bibliotek. Till det sistnämnda hör en ny satsning på www.filmarkivet.se som sedan starten 2011 haft drygt en miljon besökare. Genom historiska filmer såsom journal-, reklam- och dokumentärfilmer ges tittarna möjlighet att se och återuppleva miljöer, händelser och människor. För företag och kreatörer som är verksamma idag kan Filmarkivet förhoppningsvis bidra till inspiration och idéer som kan resultera i lönsamma produkter. Detta gäller kanske särskilt för bolag inom filmbranschen, men också inom reklam, media och andra kreativa näringar.

Unga människors möjlighet att se, diskutera och själva experimentera med filmmediet i skolan skapar förutsättningar för kreativitet, mediekritiskt tänkande och framväxten av aktiva samhällsmedborgare. Filminstitutet stödjer kommuner över hela landet i deras arbete med filmen i skolan, både via ekonomiskt stöd, skolbiodagar, nätverksträffar för pedagoger, filmhandledningar och andra insatser. Resultatet är att kunskapen om film och rörliga bilder fördjupas bland unga svenskar, och detta innebär en konkurrensfördel då företag inom i stort sett alla branscher efterfrågar sådan kompetens idag.

De regionala resurscentrumen för film som finns i alla län spelar en viktig roll för att öka den regionala kompetensen inom film och rörlig bild. Inte minst fyller dessa resurscentrum en viktig funktion genom s.k. "växthus" där unga människor själva får göra film. Filminstitutet har tät kontakt med regionala resurscentrum och diskuterar kontinuerligt aktuella problem och utmaningar vad gäller filmens utveckling regionalt och lokalt. Ett särskilt fokus har under 2011 riktats mot att öka filmkompetensen bland

unga kvinnor bli genom stöd till regionala nätverk för unga filmare och filmprojekt med unga kvinnliga filmskapare i hela landet.

3. Tillgänglighet

Utvecklingen av informationssamhället påverkas av hur film distribueras och konsumeras. Film på nätet och övrig Video-On-Demand (VOD) gör att aktuella filmer mycket snabbt kan distribueras även till konsumenter på mindre orter. Samtidigt som tillgängligheten till film kan öka med digital distribution finns det också problem med illegal nedladdning av film. Den illegala nedladdningen medför förlorade inkomster för branschen.

De ekonomiska incitamenten för VOD är dessvärre ännu begränsade. Ur de kommersiella filmägarnas perspektiv är det mer logiskt att bevara status quo, med tidsbegränsade "visningsfönster" (t ex att en film visas exklusivt på bio i några månader innan den blir tillgänglig via VOD eller DVD). Detta hindrar dock inte att VOD skulle kunna öka tillgängligheten till film. Det är därför positivt att det nya filmavtalet öppnar för att Filminstitutet ska kunna utveckla någon form av stöd till film på nätet.

Ett brett utbud av film på biograf kräver en fungerande och tekniskt utvecklad struktur av biografier. I det pågående teknikskiftet från analog till digital teknik krävs stora insatser från biografägarnas sida. Filminstitutet kan bistå med rådgivning, fortbildning och stöd till biografägare. Teknikskiftet som beräknas vara genomförd i slutet av 2012 medför en stor press på biograferna att snabbt växla över till digital visningsteknik. Från 2013 kommer endast digitala kopior distribueras av ny film, och en biograf som inte visar ny film kan knappast överleva.

Totalt sett har antalet biografier sjunkit med över 20 procent sedan 2005. Vid årsskiftet 2011/12 fanns ca 480 biografier i landet. För att minska risken för utslagning har regeringen anslagit 60 miljoner kronor att fördela fram till 2014 som en förstärkning av Filminstitutets ordinarie biografstöd, som också till stora delar riktas till digital visningsutrustning.

En tydlig tendens är att biografernas betydelse som lokala mötesplatser för olika typer av kultur och annan samhällsservice växer. Detta märks inte minst av att allt fler kommuner bidrar med ekonomiskt stöd för att underlätta övergången till digital teknik.

Filminstitutet inleder nu en omfattande digitalisering av filmarvet. Det innebär att film och annat material ur Filminstitutets samlingar blir tillgängliga för alla, på biograf och för vidare exponering i andra fönster såsom VOD och TV.

4. Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Filmen är ett område som korsar regions- och nationsgränser. Det är vanligt att filmer har samproducenter i flera länder och att de även spelas in och postproduceras på olika håll. Filmproduktion är i hög grad beroende av en bred finansiering där såväl finansiering från tv-bolag, privata aktörer och offentligt kapital från stat, region och kommun bidrar.

Filminstitutet genomför särskilda satsningar och evenemang där svenska filmarbetare får möjlighet att möta möjliga samarbetspartners i andra länder. Dessutom lockar de större svenska filmfestivalerna ett stort antal representanter från både svensk och internationell filmbransch. Detta gäller inte minst Nordic Film Market på

filmfestivalen i Göteborg. Bland annat mot bakgrund av detta har Göteborg Film Festival prioriterats i Filminstitutets stöd till festivaler.

Filminstitutet delfinansierar också MEDIA Desk Sverige, som informerar om och uppmuntrar svenska företag att ta del av stöd och insatser inom EU:s MEDIA-program. Detta kan t ex handla om finansiellt stöd till utveckling av filmprojekt ämnade för den europeiska marknaden, men också utvecklingsstöd till "interaktiva verk" där samarbeten mellan film och dataspel, mobiltelefoni och Internet uppmuntras. MEDIA-programmet erbjuder också en mängd internationella kurser där svenska filmarbetare förutom att öka sin kompetens får möjlighet att knyta internationella kontakter.

Filminstitutets stöd till distribution av importerad film bidrar till att kunskapen om omvärlden ökar bland medborgarna i Sverige. Detta kan på lång sikt bidra till och underlätta samarbeten mellan svenskar och aktörer i andra länder. Dessutom kan ett brett utbud av film från olika världsdelar bidra till integration mellan olika grupper inom Sveriges gränser. Filminstitutet har de senaste åren förstärkt detta stöd och tillsammans med distributörerna diskuterat hur bredden i utbudet liksom spridningen i landet kan öka.

Filminstitutets medverkan i regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar (budget 73 mkr)

Filminstitutet har, tillsammans med övriga kulturmyndigheter, medverkat i de åtgärdsprogram som Tillväxtverket tilldelats samordningsansvar för t ex framtagande av branschguide och dialogmöten med regionerna. Tillväxtverket har i uppdrag att rapportera om resultatet av arbetet. Filminstitutets allmänna bedömning är att arbetet på filmens område hade kunnat utvecklas mer om vi fått disponera en del av de medel som var kopplade till uppdraget.

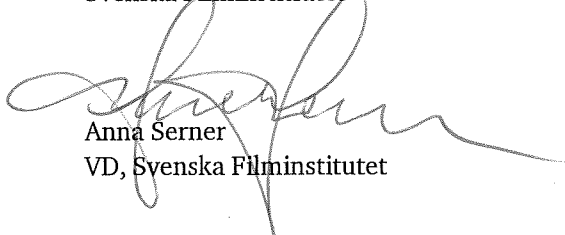
Planerat 2012 och framåt

Svenska Filminstitutet har en lång historia av att arbeta aktivt med utveckling av filmbranschen, vanligtvis i nära kontakt med entreprenörer som filmproducenter, filmdistributörer och biografägare. I Filminstitutets budgetäskande för 2013-2015 redovisas förslag på flera nya aktiviteter som ligger i linje med regeringens strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007-2013. Några exempel är etablering av ett nytt exportstöd till svensk film och en satsning på nordisk samverkan kring filmen som kulturell och kreativ näring.

Filminstitutet avser att under 2012 utforma en handlingsplan för hur vi kan stärka filmen som kulturell och kreativ näring. Arbetet med handlingsplanen kommer att redovisas till Riksantikvarieämbetet inför den rapport som ska lämnas till regeringskansliet med deadline 1 juni 2012.

Stockholm den 29 mars 2012

Svenska Filminstitutet

Anna Serner
VD, Svenska Filminstitutet